

Βυζάντιο και βασανιστήρια

Το Βυζάντιο, που δεν ήταν παρά η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, καθιέρωσε με ωμή βία τον χριστιανισμό ως επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας. Ο χριστιανικός κόσμος ποτέ δε θέλησε να παραδεχτεί το βίαιον της υπόθεσης, παρ' όλο που ατέλειωτες ιστορικές μαρτυρίες, γραπτές και αρχαιολογικές, βοούν προς αυτή την κατεύθυνση. Υπάρχουν όμως κι έντιμοι χριστιανοί οι οποίοι το αναγνωρίζουν. Θα αναφέρουμε μια τέτοια περίπτωση:

Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ, Πρύτανης στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, βιβλίο «Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ», έκδοση «Ψυχογιός» σελ. 17:

«Πράγματι κατά τη βασιλεία του Θεοδοσίου ο χριστιανισμός γίνεται η θρησκεία του κράτους. Εναντίων των ειδωλολατρών (διάβαζε Ελλήνων) εφαρμόσθηκαν μέτρα, που πήραν συχνά το χαρακτήρα πραγματικών διώξεων. Το μαντείο των Δελφών υποχρεώθηκε να σιγήσει, οι Ολυμπιακοί αγώνες και τα Ελευσίνια μυστήρια απαγορεύτηκαν, τα ιερά λεηλατήθηκαν από τους χριστιανούς, οι ιερείς, όπως γράφει ο Λιβάνιος υποχρεώθηκαν «να σιγήσουν ή να πεθάνουν».

Όστος είναι άξια απορίας τα φρικτά βασανιστήρια κι οι απάνθρωπες ποινές που εφαρμόστηκαν, καθ' όλη τη διάρκεια της αυτοκρατορίας αυτής, παρ' όλα τα «αγαπάτε τους εχθρούς υμών» και τα «καλώς ποιείται τοις μισούσιν υμάς». Όπως και να το κάνουμε, θρησκεία της αγάπης λέγεται. Κι όμως. Οι φρικταλέοτες εκτινάχθηκαν σε απίστευτα ύψη. Η απανθρωπιά των Βυζαντινών μας προκαλεί τεράστιες δέος και τρομερή κατάπληξη για το απίστευτο μέγεθος της διαστροφής, στην οποία μπορεί να περιέλθουν ανθρώπινα όντα.

Όλα τα στοιχεία που θα παραθέσουμε είναι από το ανεκτίμητο βιβλίο του Κυριάκου Σιμόπουλου «ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ». Ότι θα ακολουθήσει εδώ τυγχάνει προϊόν αντιγραφής από το προαναφερθέν βιβλίο. Θέτουμε υπ' όψιν των αναγνωστών ότι τίποτε απολύτως δεν αναφέρει ο εν λόγω συγγραφέας χωρίς να το τεκμηριώσει και μάλιστα στις περισσότερες περιπτώσεις με αρκετά και ικανά ιστορικά ντοκουμέντα, τα οποία παραθέτει στις πάμπολλες υποσημειώσεις. Πρόκειται για ένα άκρως επιστημονικό έργο. Επίσης πρέπει να αναφέρουμε ότι το βιβλίο είναι ογκωδέστατο, ότι καλύπτει όλες τις ιστορικές περιόδους και πολιτισμούς και ότι όσα θα αποσπάσουμε εδώ τυγχάνουν ψήγματα του όλου έργου.

Έχουμε λοιπόν και λέμε:

Στο Βυζάντιο άναψαν οι πρώτες πυρές για την θανάτωση αιρετικών και μάγων. Στο Βυζάντιο η πρώτη Ιερά Εξέταση. Καινούργιες μέθοδοι βασανισμού και εκτελέσεων εφαρμόζονται για κατάδικους και εχθρούς της εξουσίας. Όλα αυτά μαζί με τη διαφθορά του συστήματος, συνθέτουν μια τοιχογραφία φρίκης και τρόμου. Η κατάκτηση και η διατήρηση της αυτοκρατορικής ηγεμονίας, γράφει ο Μιχαήλ Ψελλός, γινόταν «φόνους και αίμασιν» ...

Βασάνιζε η αυτοκρατορική εξουσία, βασάνιζε και η πατριαρχική. Με την ίδια αγριότητα. Οι βασανιστές του πατριαρχείου συναγωνίζονταν τους βασανιστές του παλατιού σε σκληρότητα και εφευρετικότητα. Η αγριότητα των βυζαντινών ηθών, ο σαδισμός και οι εκδικητικές επινοήσεις στους βασανισμούς εξεικονίζονται στα κείμενα των χρονογράφων. Αναρωτιέται ο Νικήτας Χωνιάτης ποιός από τους πασίγνωστους τύραννους της αρχαιότητας υπήρξε τόσο θηριώδης όσο οι σύγχρονοί του ηγεμόνες. Μήπως ο Καμβύσης ή ο Ταρκύνιος, μήπως ο Έχετος ή ο Φάλαρις; Δεν είναι επομένως περίεργο που πολλοί αυτοκράτορες χαρακτηρίζονται από Βυζαντινούς συγγραφείς αίσχιστοι, παμμίαροι, δυσεβείς, θεοβδέλυκτοι, ωμότατοι, ανόσιοι, τρισάθλιοι, θηριώδης, αιμοχαρείς, θεομισείς, αλιτήριοι, παλαμναίοι (δηλ. δολοφόνοι, βδελυροί).

Οι ποινές στους Βυζαντινούς χωρίζονταν σε τρεις κατηγορίες. Σε κείνες που συνεπάγονταν θάνατο, στις σωματικές ποινές και σε κείνες που όριζαν χρηματική αποζημίωση. Στις κεφαλικές ανήκαν αρχικά ο αποκεφαλισμός, η πυρά, η κρεμάλα, ο απαγχονισμός, ο καταποντισμός, ο λιθοβολισμός κι ακόμα η εξορία, ο περιορισμός και η δουλεία. Αργότερα θα προστεθούν στις θανατικές ποινές η εκτύφλωση, ο ακρωτηριασμός και το «μεταλλισθήναι» (ισόβια καταναγκαστικά έργα στα μεταλλεία).

Απέραντη ποικιλία αυθαίρετων βασανισμών και μαρτυρικών θανατώσεων. Ψήσιμο στη θράκα, εκδορά, θανάτωση σε κοχλαστό νερό, βραστό λάδι ή αναλειωτή πίσσα, ανασταύρωση, παλούκωμα, κατόρυξη, πυρωμένα σίδερα, φαρμάκωμα, ακόμα και ευνουχισμός. Ο τεράστιος αριθμός των ακρωτηριασμών στο Βυζάντιο φαίνεται και από τα παρωνύμια που δίνονταν σε όσους είχαν υποστεί ρινοτομία, αποκοπή αφτιών, χεριών κλπ, Κοφόρρινος, Αργυρομύτης, Ασημομύτης, Χαλκομύτης -επειδή τα θύματα αντικαθιστούσαν την κομμένη ή πλαγιασμένη μύτη με ομοίωμα, ένα είδος θήκης από μέταλλο- Κουτσομύτης, Κουτσοχέρας, Κουτζοδάκτυλος, Δερμοκαΐτης. Κι ακόμα το όνομα Γάλλος που σημαίνει τον «αποτετμημένον τα αιδοία», τον ευνούχο.

Οι Βυζαντινοί αναζητούσαν και θεωρητική κάλυψη των ακρωτηριασμών και των εκτυφλώσεων, που κυριαρχούσαν στον κολασμό των πολιτικών, κυρίως, εγκλημάτων, με θεολογικά επιχειρήματα και αναγωγές στα ιερά κείμενα. Επιστράτευαν λ.χ. την ίδια τη διδασκαλία του Χριστού, τα ευαγγελικά ρήματα. Βγάλε το μάτι σου, κόψε το χέρι σου ή το πόδι σου αν σε σκανδαλίζει. Καλύτερα κουτσός ή κουλός παρά αρτιμελής και κολασμένος –«και εάν σκανδαλίζει σε η χειρ σου, απόκοψον αυτήν. καλόν σοι εστί κυλλόν εις την ζωήν εισελθείν, ή τας δύο χείρας έχοντα απελθείν εις την γέενναν, εις το πυρ το άσβεστον... και εάν ο πούς σου σκανδαλίζει σε, απόκοψον αυτόν. καλόν εστί σοι εισελθείν εις την ζωήν χωλόν, ή τους δύο πόδας έχοντα βληθήναι εις την γέενναν... και εάν ο οφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, έκβαλε αυτόν. Καλον σοι κλπ.» (Μαρκος, θ΄, 43-47).

Αλλά και στον Ματθαίο ε΄, 29: «ει δε ο οφθαλμός σου ο δεξιός σκανδαλίζει σε, έξελε αυτόν και βάλε από σου. Συμφέρει γαρ ίνα απόληται εν των μελών σου, και μη όλον το σώμα σου βληθή εις γέενναν. Και ει η δεξιά σου χειρ σκανδαλίζει σε, έκκοψον αυτήν και βάλε από σου».

Και μια άλλη, νομικοθεολογική αυτή τη φορά, θεμελίωση. Η εκτύφλωση και οι ακρωτηριασμοί αντικαθιστούν τη θανατική ποινή δίνοντας στον δράστη του εγκλήματος την ευκαιρία να μετανοήσει... Πρόκειται φυσικά για σοφιστικές προφάσεις και υποκριτικές δικαιολογίες. Οι ακρωτηριασμοί και οι εκτυφλώσεις είναι η φρικαλεότερη μορφή βασανισμού, χειρότερη ποινή κι από τον θάνατο γιατί καταδικάζει το θύμα σε ισόβια δυστυχία.

Με τη συχνότητα, πολλαπλότητα και έκταση που παρουσιάζονται στο Βυζάντιο οι αποτρόπαιες αυτές τιμωρίες, δημιουργούν τη εντύπωση πνεύματος διαστροφής και κύματος βαρβαρότητας...

ΧΕΙΡΟΚΟΠΙΑ

Ήταν η πιο συνηθισμένη ποινή, για όποιους έγδυναν νεκρούς, παραχάραζαν νομίσματα, έκοβαν ξένο αμπέλι, πυρπολούσαν αποθήκες, γκρέμιζαν φράχτες, όποιος ξέκοβε κοπάδι από βοσκοτόπι ή μαντρί, προκαλούσαν βαρύ τραύμα με γροθιά, έπαιζαν ζάρια κ.ά. Από τις αρχές του Η΄ αιώνα οι ακρωτηριασμοί, με την ένταξή τους στην ποινική νομοθεσία, κατάντησαν ένα οικτρό φαινόμενο του βυζαντινού καθημερινού βίου. Σε ορισμένες περιόδους έπαιρναν διαστάσεις τρομακτικές. Σε κάθε βήμα συναντούσε κανείς ανθρώπους με κλαδεμένα μέλη.

ΡΙΝΟΤΟΜΙΑ

Ήταν ο ποιο συνηθισμένος ακρωτηριασμός. Θύματα ακόμα και αυτοκράτορες.

Επιβαλλόταν για πολλά και ποικίλα εγκλήματα, πολιτικά και του κοινού δικαίου, και έπληττε άτομα όλων των τάξεων, κρατικούς αξιωματούχους, κληρικούς και απλούς πολίτες. Αποτελούσε είδος βασανιστηρίου αλλά και ηθικής, κοινωνικής και πολιτικής εξόντωσης σε περιόδους εσωτερικών αναστατώσεων ή θρησκευτικής διαμάχης, όπως στα χρόνια της εικονομαχίας. Επιβαλλόταν συνήθως στους δίγαμους, αιμομίκτες, πορνεύοντες σε μοναστήρι, βιαστές, απαγωγείς κοριτσιού κ.ά. Επιβαλλόταν και στους μοιχούς μαζί με ξυλοδαρμό δημόσιο και κούρεμα ατιμωτικό. Σε περίπτωση μοιχείας ελεύθερης με δούλο η γυναίκα μαστιγωνόταν, κουρεύονταν και έχανε τη μύτη της ενώ ο δούλος καιγόταν ζωντανός ή θανατώνονταν με ξίφος.

Ρινοτομία στους Βυζαντινούς δεν σήμαινε πάντοτε αποκοπή της μύτης με μαχαίρι, κλάδεμα από τη ρίζα, όπως γινόταν επί τουρκοκρατίας. Έκοβαν με μια κοφτερή λαβίδα, ψαλίδιζαν δηλαδή, μόνο τον χόνδρο που χωρίζει τους δύο ρώθωνες. Έτσι η μύτη, χωρίς το εσωτερικό υποστήριγμα, έγερνε στο πλάι. Η αποκοπή του χόνδρου γινόταν από χειρουργό.

ΓΛΩΣΣΟΤΟΜΙΑ

Ποινή επί ψευδορκία.

ΤΑΥΤΟΠΑΘΕΙΑ

Πολλές φορές, έκοβαν το μέλος του σώματος που είχε προκαλέσει την εγκληματική πράξη ή επέβαλλαν την ταυτοπάθεια. Έκοβαν την γλώσσα του ψεύδορκου, έριχναν στην πυρά τον εμπρηστή και φούρκιζαν τον φονιά ληστή στο σημείο ακριβώς που έγινε η ανθρωποκτονία.

Ο χρονογράφος Γεώργιος Κεδρηνός αναφέρεται στον βαρύ κολασμό με τη μέθοδο της ταυτοπάθειας μιας ομάδας αρρενοφθόρων (παιδεραστών) στον δεύτερο χρόνο της βασιλείας του Ιουστινιανού. Ανάμεσά τους και δύο επίσκοποι, ο Ησαΐας ο Ρόδιος και ο Αλέξανδρος Διοσπόλεως Θράκης. Ακρωτηριασμός των γεννητικών μορίων, έμπηξη μυτερών καλαμιών στην ουρήθρα, γύμνωση, περιαγωγή στους δρόμους, θάνατος.

ΚΑΥΛΟΚΟΠΙΑ

Ήταν θανατηφόρα εξαιτίας της αιμορραγίας που προκαλούσε. Με αποκοπή των γεννητικών οργάνων κολάζονταν και οι κτηνοβασία (βλ. ταυτοπάθεια). Ο Ιουστινιανός και η Θεοδώρα χρησιμοποιούσαν την απειλή αποκοπής των γεννητικών μορίων ως όπλο τρομοκρατίας ή εκδικητικό μέσο εναντίον των αντιφρονούντων και μη υπάκουων. Για να εξοντώσει έναν επίφοβο εχθρό το αυτοκρατορικό ζεύγος έδινε εντολή να χαλκευθεί κατηγορία για παιδεραστία, με

συνέπεια τον άμεσο ακρωτηριασμό του. Αυτή την τύχη είχε κάποιος Βασιανός που τόλμησε να μιλήσει σαρκαστικά για την Θεοδώρα.

ΕΚΤΥΦΛΩΣΗ

Στο Βυζάντιο τους ακρωτηριασμούς ακολουθεί σε συχνότητα η εκτύφλωση. Ως ποινή, βασανιστήριο, ανταπόδοση, ως προληπτικό ή κατασταλτικό μέτρο η εκτύφλωση κυριαρχεί στον δημόσιο και ιδιωτικό βίο επί αιώνες με την τραγικότητα και τη φρίκη που προκαλεί. Η ευκολία προσφυγής σ' αυτή την αποτρόπαιη τιμωρία ή εκδίκηση απεικονίζει, περισσότερο από κάθε άλλο κοινωνικό χαρακτηριστικό βίας και ανομίας, τα ήθη του Βυζαντίου.

Κολασμός για τα εγκλήματα κατά της εξουσίας η εκτύφλωση είχε καταντήσει καθημερινό φαινόμενο εξαιτίας των μόνιμων εσωτερικών αναστατώσεων και των αδιάκοπων πολέμων, εξωτερικών και εμφύλιων, της πολιτικής διαφθοράς, των αναρίθμητων ανταρσιών, στάσεων και στρατιωτικών κινημάτων, των πραξικοπηματικών ανατροπών, της εξοντωτικής θρησκευτικής διαμάχης, του ανταγωνισμού των φατριών και της αρχομανίας... Θύματα αυτοκράτορες, πατριάρχες, στρατηγοί, βασιλόπαιδες, αξιωματούχοι. Αλλά και ιερόσυλοι, αιρετικοί και μάγοι...

Η εκτύφλωση προβλεπόταν αρχικά από την νομοθεσία αλλά μόνο για τους ιερόσυλους. Με αυτοκρατορική, ωστόσο, εντολή ή συγκατάθεση θα επεκταθεί αυθαίρετα και στα εγκλήματα καθοσιώσεως, για κάθε δηλαδή επιβουλή κατά της εξουσίας και του βασιλικού οίκου... Ο αυτοκράτορας, επίγειος εκπρόσωπος του θεού, ενσαρκώνει το ιερό και όσιο, όποιος επιβουλεύεται τον μονάρχη και την εξουσία προσβάλλει τα ιερά και τα όσια, ασεβεί στο θείο, είναι επομένως ιερόσυλος...

Δεν περνούσε μέρα στην Κωνσταντινούπολη χωρίς εξομματισμούς και φονικά, γράφει ο Νικήτας Χωνιάτης...

Η βασανιστική αυτή ποινή εφαρμοζόταν με δύο τρόπους. Ο πρώτος, με πυρωμένο σίδερο που κρατούσε ο δήμιος μπροστά στα μάτια του θύματος. Ο δεύτερος, με τη χρησιμοποίηση αιχμηρών αντικειμένων ή με κάποιο καυτό ή κοχλαστό υγρό. Οι Βυζαντινοί συνήθιζαν και τις ομαδικές τυφλώσεις αιχμαλώτων. Κορυφαίο παράδειγμα, ίσως το πιο μαζικό και βάρβαρο της ιστορίας, η εκτύφλωση 15.000 Βουλγάρων στρατιωτών του Σαμουήλ, ύστερα από την μάχη του Μελένικου, το 1014.

ΚΑΨΙΜΟ «ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ» ΚΑΙ «ΜΑΓΩΝ»

Συχνότατες ήταν και οι θανατώσεις στην πυρά. Φαίνεται μάλιστα πως το

Βυζάντιο έχει το προβάδισμα στο κάψιμο των «αιρετικών» και «μάγων». Στη Δύση οι φωτιές άρχισαν να φουντώνουν ύστερα από την περίφημη βούλα του πάπα Ιννοκέντιου Δ΄ «ad extirpanda», -για το «ξερίζωμα των αιρέσεων- μόλις το 1252. Αλλά αιώνες πριν, στο Βυζάντιο, είχε οργανωθεί -επί Ιουστινιανού- ειδική κρατική υπηρεσία με αποστολή την ανακάλυψη και εξόντωση αιρετικών. Ο επικεφαλής αυτής της υπηρεσίας -της πρώτης στον χριστιανικό κόσμο- που υπήρξε εγκληματική όσο και η μεσαιωνική Ιερά Εξέταση, ονομαζόταν κοιαίστωρ -από το λατινικό *quaestor*- δηλαδή εξεταστής, ανακριτής. Όπως αργότερα οι ιεροεξεταστές στη Δύση, οι Βυζαντινοί κοιαίστορες φυλάκιζαν, βασάνιζαν και θανάτωναν υπόπτους χωρίς διατύπωση κατηγορίας, χωρίς μάρτυρες, χωρίς αποδεικτικά στοιχεία και, φυσικά, χωρίς δίκη. Τα πάντα ήταν σκότος. Ήταν μια μέθοδος αφανισμού των ανυπάκουων και συγχρόνως επιχείρηση κερδοσκοπίας. Γιατί η καταδίκη αιρετικού συνεπαγόταν δήμευση της περιουσίας του. (Στη συνέχεια αναφέρονται συγκεκριμένες περιπτώσεις από συγγραφείς και χρονογράφους της εποχής).

ΚΑΨΙΜΟ ΒΙΒΛΙΩΝ

Το Βυζάντιο έχει και ένα άλλο θλιβερό προβάδισμα. Τη δημόσια ρίψη στην πυρά ανεπιθύμητων βιβλίων. Διαπομπεύονταν -«περιβωμίζονταν»- μάλιστα και οι κάτοχοί τους στους δρόμους της «βασιλεύουσας». Ήταν η εποχή που απαγορεύτηκε η διδασκαλία της φιλοσοφίας και έκλεισαν -το 529 με εντολή του Ιουστινιανού- οι αθηναϊκές σχολές. Όπως μας πληροφορεί ο χρονογράφος Ιωάννης Μαλαλάς ρίχτηκαν στην πυρά ελληνικά βιβλία των κλασικών και μετακλασικών χρόνων και έργα τέχνης πολυμίσητα για τη νέα θρησκεία.

Δεν είναι το μοναδικό περιστατικό. Το 724 ο εικονομάχος αυτοκράτορας Λέων Γ΄ πρόσταξε να πυρποληθεί η περίφημη Οικουμενική Σχολή, το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα της εποχής, όπου στεγαζόταν η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη του Βυζαντίου, επειδή οι δάσκαλοι του εκπαιδευτηρίου αρνήθηκαν να γνωματεύσουν εναντίον της λατρείας των εικόνων. Οι χρονογράφοι Κεδρηνός, Ζωναράς, Γλυκάς και Μανασσής βεβαιώνουν ότι ο αυτοκράτορας έδωσε εντολή να κυκλωθεί από ένοπλους στρατιώτες το κτίριο κατά την διάρκεια της πυρκαγιάς και να απαγορευθεί η έξοδος του προσωπικού από τη Σχολή, με αποτέλεσμα να καούν όχι μόνο οι θησαυροί της βιβλιοθήκης αλλά και οι διδάσκαλοι. Εφτά περίπου αιώνες αργότερα, το 1463, δέκα χρόνια μετά την άλωση, ο πατριάρχης Γεννάδιος (Γεώργιος Σχολάριος) έκαψε το βιβλίο του Πλήθωνος (Γεμιστού) «Νόμοι», εξαιτίας εισηγήσεών του για πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Έτσι εγκαινίασε η Εκκλησία τη δράση της μετά τον σκλαβωμό του Γένους...

ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΑ

Οι Βυζαντινοί είναι οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν κρατούμενους ως πειραματόζωα για ιατρική έρευνα. Έχουν, δηλαδή, τα πρωτεία στα λεγόμενα επιστημονικά βασανιστήρια. Ο Θεοφάνης μας πληροφορεί ότι επί Βασιλείου Β΄ Βυζαντινοί πράκτορες πήγαν στη Βουλγαρία με αποστολή την απαγωγή ενός χριστιανού εξωμότη. Οι πράκτορες κατόρθωσαν να τον αρπάξουν και να τον μεταφέρουν δέσμιο στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί, αφού του έκοψαν χέρια και πόδια, κάλεσαν τους γιατρούς. Κι εκείνοι τον άνοιξαν ζωντανό με τα νυστέρια τους από τα γεννητικά όργανα ως το στέρνο για να μάθουν τα μυστικά του ανθρώπινου σώματος.

ΔΙΑΠΟΜΠΕΥΣΗ

Η διαπόμπευση, η ατιμωτική δηλαδή περιαγωγή καταδίκου στους δρόμους και η παράδοσή του στη χλεύη, στους ονειδισμούς αλλά και στις βάνουσες επιθέσεις του όχλου ήταν το κατ' εξοχήν βυζαντινό βασανιστήριο. Άγριος βασανισμός ψυχικός και σωματικός γιατί η περιφορά των θυμάτων στην Αγορά συνοδευόταν όχι μόνο από τον ηθικό εκμηδενισμό τους, με τις λοιδορίες και τις προσβολές αλλά και από βιαιοπραγίες και κάθε λογής κακώσεις. Δεν ήταν «ιδία ποινή», αποκλειστική δηλαδή η διαπόμπευση, αλλά προσθετική, συμπληρωματική και εφαρμοζόταν πριν από την τελική τιμωρία -πριν από τη φυλάκιση, τον ακρωτηριασμό, την εκτύφλωση ή τη θανάτωση...

Πριν από την διαπόμπευση, τον «θρίαμβο» όπως την αποκαλούσαν χλευαστικά, μαστίγωναν σκληρά τον κατάδικο, τον κούρευαν «εν χρω», τον ξύριζαν (μαλλιά, γένεια, μουστάκι, φρύδια), μουτζούρωναν το πρόσωπό του με καπνιά ή το άλειφαν με πίσσα, τον στεφάνωναν με μια πλεξάνα σκόρδα, τον τύλιγαν με βρωμερά άντερα από το χασαπίο, κρεμούσαν στο λαιμό του σαπιοκοιλίες και στους ώμους του κουδούνια.

Κατά την πάνδημη περιαγωγή του στους δρόμους και στην αγορά ή στον Ιππόδρομο κάθιζαν το θύμα γυμνό ή ημίγυμνο σε γάιδαρο, παλιομούλαρο, ψωριασμένη καμήλα, ακόμα και σε γελάδα ανάστροφα και το υποχρέωναν να κρατάει την ουρά του υποζυγίου. Στην πομπή που σχηματιζόταν προπορεύονταν σαλπικτές και διαλαλητές. Και το πλήθος των συγκεντρωμένων περιέργων του πετούσαν στο πρόσωπο λάσπες και ανθρώπινες ακαθαρσίες, άδειαζαν πάνω του δοχεία με ούρα, τον χτυπούσαν στο στόμα με βορβορώδη εντόσθια σφαγίων. Μουτζούρωναν παλάμες και δάκτυλα με την καπνιά και τη γάνα των τσουκαλιών και των τζακιών, ζύγωναν τον «γαϊδουροκαθισμένο» και τον πασάλειβαν. Τον έφτυναν, τον πετροβολούσαν, τον χτυπούσαν με ραβδιά και μαστίγια, τον έβριζαν,

τον λοιδορούσαν.

Διαπομπεύονταν γιατροί που δεν εφάρμοζαν καλή θεραπεία με αποτέλεσμα να πεθάνει ο ασθενής. Ανάγκαζαν, μάλιστα, τον άτυχο Ασκληπιάδη να κρατάει κατά την περιαγωγή δοχείο νυκτός....

Ακόμα και εκταφές και διαπομπεύσεις νεκρών γίνονταν στην Κωνσταντινούπολη. Όπως το πτώμα του αυτοκράτορα Λέοντος Ε΄ του Αρμενίου που ύστερα από τη δολοφονία στο ναό σύρθηκε -το 820- στους δρόμους και ρίχτηκε στον Ιππόδρομο. Ξέθαψαν τον πατριάρχη Ιωάννη «μετά του ωμοφορίου» και έφεραν τα λείψανά του στον Ιππόδρομο σε ημέρα αγώνων. Εκεί, μπροστά στο πλήθος, αφού αποκάλυψαν και μαστίγωσαν τον σκελετό -«έτυψε μαγκκλάβια»- τον έκαψαν.

ΑΠΙΣΤΕΥΤΕΣ ΦΡΙΚΑΛΕΟΤΗΤΕΣ

Μετά το πραξικόπημα και τον αποκεφαλισμό του στρατηγού Αλέξιου Βρανά, ο αυτοκράτορας Ισαάκιος Άγγελος πρόσταξε να περιαχθούν στους δρόμους της Πόλης το κεφάλι του κι ένα πόδι καρφωμένα σε παλούκια. Αλλά δεν αρκούσε η εκπόμπευση των λειψάνων του στασιαστή. Κατά την διάρκεια του επινίκιου γεύματος στο παλάτι ο αυτοκράτορας ζήτησε το κεφάλι του Βρανά και το κύλησε στο πάτωμα ανάμεσα στους συνδαιτημόνες. Άρχισαν τότε όλοι να το λακτίζουν πέρα δώθε, «δίκην σφαίρας», όπως γράφει ο Ν. Χωνιάτης, που περιορίζεται να χαρακτηρίσει την πράξη του αυτοκράτορα «επεισόδιον ουκ ευπρεπές».

Ο Αλέξιος Κομνηνός έβρασε κάποιον σε καζάνι και έστειλε ύστερα το πτώμα του στους οικείους του μέσα σε μεγάλο κοφίνι. Άλλον έκλεισε σε σακί και τον πέταξε στη θάλασσα. Για τον αρχηγό όμως των στασιαστών ήταν πιο εφευρετικός. Πρόσταξε να ετοιμάσουν ένα χαλκωματένιο στέμμα, άνοιξε τέσσερις τρύπες γύρω γύρω, στερέωσε το «διάδημα» στο κεφάλι του θύματος και έμπηξε με σφυρί τέσσερα σιδεροκάρφια από τις τρύπες στο κρανίο...

Οι αυτοκρατορικοί δήμιοι άλειφαν τα γένια και τα μουστάκια του δεμένου χεροπόδαρα θύματος με κηρέλαιο και έβαζαν φωτιά με αποτέλεσμα να καίγεται το κεφάλι σαν αλειμματοκέρι. Άλλοτε, αντί κηρέλαιο, χρησιμοποιούσαν πίσσα και ελαιόλαδο.

Κατά την περίοδο των ενδοχριστιανικών διενέξεων οι αντιμαχόμενες μερίδες συναγωνίζονταν σε βασανισμούς και κακουργίες, απaráλλαχτα όπως κατά τους θρησκευτικούς πολέμους στη Δύση. Έγδαραν λ.χ. το γενειοφόρο τμήμα του προσώπου ενός μοναχού βγάζοντας το δέρμα μαζί με τα γένια (υπενθυμίζουμε ότι όλες οι πληροφορίες στο βιβλίο του Σιμόπουλου είναι τεκμηριωμένες και ότι από τις αποτρόπαιες αυτές πράξεις που αναφέρει μόνο ένα μέρος αντιγράφουμε εδώ). Η Θεοδώρα βασάνιζε τους εχθρούς της τυλίγοντας και σφίγγοντας με βούνευρο

το κεφάλι τους τόσο πολύ που έβγαιναν τα μάτια από τις κόχες.

ΓΔΑΡΣΙΜΟ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ο δρουγγάριος των βυζαντινών πλωίμων (στόλαρχος) Νικήτας Ωορύφας (Θ΄ αιώνας), που διακρίθηκε στις εκστρατείες κατά των Αράβων πειρατών, όταν αιχμαλώτιζε χριστιανούς εξωμότες στα εχθρικά καράβια, τους έγδερνε ζωντανούς. Χάραζε το δέρμα στον αυχένα και τραβούσε με δύναμη λωρίδες ως τις φτέρνες.

ΒΡΑΣΙΜΟ ΣΕ ΚΟΧΛΑΣΤΗ ΠΙΣΣΑ

Ο προηγούμενος Ωορύφας άλλους εξωμότες κρεμούσε με τροχαλία πάνω σε καζάνια με κοχλαστή πίσσα και τους άφηνε, χαλαρώνοντας τα σχοινιά, να βυθιστούν λέγοντας πως τους βαφτίζει στη νέα θρησκεία τους.

ΑΝΑΣΚΟΛΟΠΙΣΜΟΣ - ΠΑΛΟΥΚΩΜΑ

Η περιγραφή που ακολουθεί είναι από τον Σερραίο συγγραφέα Γιώργο Καφταντζή και αναφέρεται στο βιβλίο του «Η ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΣΥΝΑΔΙΝΟΥ», έκδ. της Μητροπόλεως Σερρών, 1989:

«Το παλούκωμα (φούρκισμα, ανασκολοπισμός) γίνονταν δημόσια και σε θέση περίοπτη με τον εξής τρόπο. Έπαιρναν μια μακριά ως 3 μέτρα σούβλα σιδερένια ή ξύλινη με σιδερένια μύτη, την οποία κουβαλούσε ο κατάδικος στον ώμο ως τον τόπο του απαίσιου μαρτυρίου. Εκεί τον ξάπλωναν καταγής μπρούμυτα γυμνό μέχρι τη μέση και χειροπόδαρα με ανοιγμένα σκέλια. Ύστερα ο μπόγιας αφού ξέσχιζε το πανταλόνι και φάρδαινε με το μαχαίρι την τρύπα του απευθυνμένου, έχωνε τη σούβλα αλειμμένη με λίπος για να γλιστρά και χτυπώντας σιγανά προσέχοντας να μη βλάψει βασικά όργανα όπως τα έντερα, καρδιά, πλεμόνια, την έβγαζε από το πίσω μέρος της δεξιάς πλάτης...».

ΕΥΝΟΥΧΙΣΜΟΣ

Μια από τις πολυδοκιμασμένες μεθόδους για οριστικό παραμερισμό, για αχρήστευση και στιγματισμό εχθρών, αντιπάλων αντιφρονούντων και κυρίως νεαρών διεκδικητών ή κληρονόμων του θρόνου ήταν ο ευνουχισμός... Αναρίθμητα τα περιστατικά βίαιου ευνουχισμού για πολιτικούς λόγους.

ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΑΠΟΚΟΠΗ ΤΩΝ ΤΕΝΟΝΤΩΝ ΜΕ ΜΑΧΑΙΡΙ

Προκαλούσε παράλυση.

Πηγή: athriskos.gr